

ZULFIYAXONIM SHE'RIYATIDA MUHABBAT FALSAFASI VA IJOD–OILA UYG'UNLIGI

Tuychieva Mashhuraxon Alisher qizi

Toshkent davlat tibbiyot Universiteti

Tibbiy pedagogika va davolash fakulteti 535 -DI guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Zulfiya Isroilova lirikasida muhabbat, sadoqat va ruhiy matonat motivlari she'riy iqtiboslar asosida tahlil qilinadi. Shoiraning poetik tafakkuri hamda uning turmush o'rtog'i Hamid Olimjon bilan bog'liq ruhiy-ijodiy aloqalari badiiy matnlar orqali ochib beriladi.

Kalit so'zlar: lirika, muhabbat falsafasi, iqtibos, sadoqat motivi, ayol obrazi, poetik tahlil.

Kirish

Zulfiyaxonim she'riyati shaxsiy kechinmalarni umumlashma badiiy haqiqat darajasiga olib chiqqan noyob hodisadir. Shoir uchun muhabbat — hayotni anglash shakli, ruhiy tayanch va ijodiy energiya manbaidir. Bu jihat uning ko'plab she'rlarida takrorlanuvchi markaziy g'oya sifatida namoyon bo'ladi.

Muhabbat va sadoqat poetikasi

Shoir muhabbatni vaqtinchalik hissiyot emas, balki abadiy ruhiy bog'liqlik sifatida talqin etadi. Bu qarash “Sensiz” she'rida ayniqsa kuchli ifodalanadi:

“Mana, bir umrni yashadim sensiz,
Qaytmas shodliklarning qaytishin kutib...”

Bu misralarda kutish motivi muhabbatning davomiyligini bildiradi. Lirik qahramon uchun vaqt o'tadi, lekin tuyg'u so'nmaydi. Shoir ayriliqni yakun emas, balki sadoqat sinovi sifatida talqin qiladi.

Keyingi satrlarda ruhiy bardosh g'oyasi yanada chuqurlashadi:

“Shundan beri tikman. Har nega qalqon,
Baxtga, bahorga ham, qishga, qayg'uga.”

Bu yerda “qalqon” obrazi ichki kuch ramzidir. Lirik qahramon iztirobni yengib o'tgan, u endi hayotning barcha qarama-qarshiliklariga tayyor shaxs sifatida tasvirlanadi.

Ayriliqdan falsafaga

Hamid Olimjon xotirasiga bag'ishlangan she'rlarda shaxsiy dard falsafiy mushohadaga aylanadi. Shoir sevgi orqali insonning ruhiy yetukligini ko'rsatadi. U shunday yozadi:

“Yuragimda sen bor — demak tirikman,

Xotira — sevgining eng soʻnggi maskani.”

Bu satrlar muhabbatning jismoniy mavjudlikdan ustun ekanini koʻrsatadi. Xotira sevgi davomiyligini taʼminlovchi maʼnaviy makonga aylanadi.

Ayol obrazi va ichki matonat

Zulfiyaxonim lirikasida ayol obrazi passiv emas, balki faol, maʼnaviy barkamol shaxs sifatida tasvirlanadi. Shoirani sabr timsoli sifatida emas, balki ichki kuch egasi sifatida talqin qiladi. Bu jihat uning sheʼriyatini gender-estetik nuqtayi nazardan ham qimmatli qiladi.

Lirik qahramon ruhiy zaiflikni tan oladi, ammo unga taslim boʻlmaydi. Ana shu ichki kurash Zulfiyaxonim poetikasining asosiy drammatizmini tashkil etadi.

Zulfiyaxonim lirikasidagi ayol obrazi zaif emas. U iztirobni tan oladi, lekin unga taslim boʻlmaydi:

“Yigʻladim — koʻz yoshim kuchimga aylandi,
Dard meni sindirmas, chiniqtirar ekan.”

Bu poetik xulosa shoirani estetik qarashlarining markazidir. Dard — yemiruvchi kuch emas, balki ruhiy kamolot vositasi sifatida talqin etiladi.

Ijod va oila uygʻunligi

Shoirani uchun oila va ijod bir-biriga zid tushunchalar emas. Aksincha, ularning uygʻunligi badiiy kuch manbaiga aylanadi. Hamid Olimjon bilan ruhiy yaqinlik uning sheʼriyatiga ichki musiqiylik, samimiyat va falsafiy teranlik olib kirgan.

Zulfiyaxonim muhabbatni shaxsiy baxt doirasida cheklamaydi; u uni insoniy qadriyat darajasiga koʻtaradi. Shu sababli uning sheʼrlari individual kechinmadan universal maʼnoga oʻtadi.

Xulosa

Zulfiyaxonim sheʼriyati muhabbat va sadoqatning badiiy-falsafiy ensiklopediyasidir. Shoirani shaxsiy iztirobni estetik kuchga aylantira olgan. Iqtiboslar tahlili shuni koʻrsatadiki, uning lirikasida sevgi — ruhiy barqarorlik, xotira va insoniy matonat manbai sifatida talqin etiladi.

Zulfiyaxonim ijodi oʻzbek adabiyotida ayol ruhiyatining eng chuqur poetik ifodalaridan biri boʻlib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Zulfiya. Tanlangan asarlar. — Toshkent: Gʻafur Gʻulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nashriyoti, 1985.
2. Karimov N. XX asr oʻzbek adabiyoti tarixi. — Toshkent: Oʻqituvchi, 2004.
3. Mirzayev S. Oʻzbek adabiyoti tarixi. — Toshkent: Akademnashr, 2010.
4. Qayumov A. Adabiy siymolar. — Toshkent: Fan, 1998.

5. Hamid Olimjon. Tanlangan asarlar. — Toshkent: Gʻafur Gʻulom nomidagi nashriyot, 1975.
6. Yoʻldoshev Q. Sheʼriyat va hayot. — Toshkent: Maʼnaviyat, 2001.
7. Oʻzbekiston Milliy ensiklopediyasi. “Zulfiya Isroilova” maqolasi. — Toshkent, 2003.
8. Rahmonov V. Oʻzbek adabiyotida ayol obrazining badiiy talqini. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.